

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Roberti Tvrneri Viri Doctissimi Professoris In Academia
Ingolstadiensi Orationvm. Volvmen ...**

Turner, Robert

Coloniae Agrippinae, 1625

1. De S. cruce Christi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-69519](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-69519)

ROBERTI

TURNERI

ORATIO DE CRV-

CE CHRISTI, HABITA

Ingolstadij.

Vi Oratores nostra ætate plurimi res Theologiæ altissimas, & è medio cælo fluentes, conantur eloquentiæ flore conspergere, illi etsi multa & fabrè ad speciem, & ad intelligentiam enucleatè dicant, tamen quòd Christum semper vestiunt

Cicerone, nec eum populo volunt sistere, nisi in artis vel quincuncem redactum vel quadrum, quasi septum inclusum, duo videntur peccare; primum, contra artem, dum malunt videri Christiani ad Ciceronis, quàm ad Christi normam Ciceroniani; deinde contra cælum, quasi Christum probarint potius vanum quàm verum; ad pompam fictum, quàm è cælo factum; pallentem ab eloquentiæ fuco, quàm suo sanguine tinctum & pelluentem. Est quidem in Cicero- ne & arte color nescio quis, qui rudi materiæ tanquam pannus purpuratus adsutus, facit, vt illa ruditas niteat, præferatq; speciem non insita rei, sed externi pigmenti; at Christo adpietus, cœlesti quadam vi fit, vt ipse color quasi nauius vel sordeat præ Christo, vel

*Eloquen-
tiæ flore
Christum
ornare
vanita-
tem sapis*

in Chri-

*Christus
adamanti
collatus.*

in Christo perdat formam, neruum, venustatem omnem. Quæ ars res nullas, facit, vt aliquæ: minimas, vt appareant maximæ, ea Christum cur deformet, & fuligine quadam obducatur, si forte quis quærat, nã is Christi nomen quantam vim habet, non satis videtur aut posse aut velle capere. Nam cum Christus sit splendor Patris, cum quo reliquæ venustatum stellæ comparatæ instar scintillæ, aut potius nihili habent, fit vt quemadmodum adamas natura ipse sua pellucidus, nulloq; nauulo inspersus omnem è regione positam lucem claritate sua obruit; sic Christus omnem artis vim & Venerem ita absorbeat, vt quantum ars lucis adfert reliquis rebus, tantum huic luci caliginis inducat Christus. Quare qui Christum mortuum illum aut viuum dicunt, stultè quærent orationi suæ florem & emblemata, cum omnis fucus externus ita sit infra Christum, vt is id vnicum admittat emblemata sine emblemate nitere; nec vnquam videatur pulchrior quàm in forde, foelicioꝝ quàm in miseria: id quod apparet, si vnquam, clarissimè in cruce, vbi diuinitatis suæ explicauit diuitias, quantas humanæ mentis ðcies quo propius aspicit, eo obscurius videt; ita vt clarè & præclarè dixerit: *Exaltatus traham ad me omnia*, artem, Ciceronem, vim, Cæsarem, cælum, terram, vno verbo quæ cæli & terræ complexu coërcentur, omnia. omnia! quò modo? singulari illo & planè diuino, ad cuius obiectam speciem vt vel eloquentiæ est infans, vel infirma potentia, sic & infantia eloquens & infirmitas videtur potens.

*Attentio
nis for-
mula.*

Miracula ista sunt, qualia crucis omnia, è quibus duo à duobus mea memoria cum in hoc loco fuerint illustrata, crudelis prius amor, dulcis postea amaror: ego puto me non facturum contra voluntatem vestram, certè non præter tempus, si tertium hodie miraculum, haud scio an longè maximum, Crucis scilicet breuem & eloquentem ruditatem breui rudiq; orationis

tionis meæ colore expressero. Vt verò aut attenti rudem, aut filentes de rudi crucis eloquentia audiatis, nihil rogo: cum crux ipsa sine eloquentia ita sit eloquens, ut quantum habetis Christi, tantum vos cogat auris & mentis ad hanc nouam eius eloquentiam adferre.

Si qui artem dicendi profitentur, ex græca illi siue latina schola eloquentiam bene terminariint duabus maxime rebus, verbo & notione, recteq; partes assignarint, verbo ut mulceat, notioni illas ut moueat: Christus profectò in cruce ita dixit, ita sensit, ut ex tota antiquitate nihil legerimus, audierimus, eruerimus, aut dulcius ad suasionem, aut ad persuasionem firmitus. Totam crucis eloquentiam non expectabitis hodie, ut complectar, rem nimis dissipatam, nec huius temporis, quod perexiguam circumscripsi orationi meæ. Illæ duæ uoculæ: *Consummatum est*, quas Deus sacro ore edidit vltimas & eloquentissimas, ita multum in se continent verbi & notionis, ut si cum iis componantur Athenarum & Romæ urbis flos, fucus, cincinnus, neruus, Athenæ profectò nobis sine flore, vel fuco pallida, & Romæ sine cincinno vel neruo exucca meritò possint & debeant videri. Consummatum est? rudem hic inquis & breuem dictionem: rudem, fateor, & ad stuporem eloquentem; breuem, & ad miraculum fufam; rudem, inquam, si vocem, eloquentem si dulcedinem, breuem si syllabas, fufam si vim spectes & pondus. Si eloquentiam ad vulgi normam metiret multâ bellâq; voce, facile esset ut faterer & Demosthenem vberius, & nitidius Ciceronem dixisse. Verum ad rectum sensum si statuamus tantum quemque habere eloquentiæ, quantum mouet, & mulcet, Christo in cruce primas deserto, qui cælum, terram ita mouet, mulcet, ut æquo mysterij librili & terra exciteretur in cælum, & cælum subsidat in terram, id est, (ut sanctis verbis utar) omnia trahantur ad Christum.

Eloquentia duabus rebus terminata sit, oportet.

Christi eloquentiæ sola mouet & mulcet.

Christus trahit ad se omnia: quando? in deserto minime: hic populum tantum trahit & Ioannem: in templo tandem hic vendentes solos trahit & disputantes: in monte fortasse Thabor omnes trahit? quomodo omnes? vide tres solos tractos Petrum, Ioannem & Iacobum. Vbi tandem trahit ad se omnes? Exaltatus in cruce post illas voces, per illas voces: *Consummatum est*. O eloquentiæ miraculū, nec antea auditum, nec postea editum. Miraculum tamen, quod non valde miremur (vt miraculum non mirum magis miremur) si quàm multiplex duabus his voculis notio subiiciatur, cum animis nostris reputemus. Consummatum est, quātum istud valet? Finis est umbris, principium rebus. Consummatum est, non intelligis? Finis est peccato, principium gratiæ. Consummatum est, non audis? Finis est litatui boum, principium sacrificio altaris. Consummatum est, quid quæris? Finis est morti, principium nouæ vitæ. Consummatum est, vin' alium sensum? Finis est legi scriptæ, principium legi in mentes nostras tanquam tabulas insculptæ. Consummatum est. Non eruo reliquam notionem, intus tam mulcam, foris tam neruosam, vt quicquid est sacris literis proditum miraculi, ad huius vocis vim merito reuocari possit. Quæ antea terrore & potestate sua impleuerunt orbem, illa in Christi hanc vocem tanquam scopulum in lisa fecerunt naufragium omnia, vimq; suam ita fractam fatentur & incisam; vt ad crucem pereant, vel in cruce quadam quasi anima harum vocum viuant.

Qui aut superstitione obstricti sunt, aut animal potius viuunt quàm hominem, in crucem Christi dum intuentur, & externo oculo lustrant nuditatem, inopiam, plagam, corpus concisum, vultum liuidum, linguam testem doloris, omnia plena calamitatum, facile est, vt cum Apostolis patiantur & offensionem, & ad appetitionis ticillatū, tanquam vilis ancillæ voculam, illud Petri vsurpent: *Non noui hominem, quanquam bene dixi.*

ORAT. I. DE S. CRUCE. 5

dixerint, se non nosse hominem, verius Deum quam hominem: male tamen illud, quod hunc humano iudicio tanquam limite definiunt colliguntq; potius ex miseria hominem quam ex tali miseria Deum. Oculum & mens nostra hareant, non in externa hac specie, non in voce, non in vultu, non in vulnere: sed inspiciate & introspicite Christum; quot hominis miseriae, tot videbitis Dei indicia tanquam signa altissimè sublata. Nudus est? ô mysterium! nudus vincit mundum. Affixus cruci? ô stuporem! affixus triumphat de carne. Mortuus? ô miraculum! Mortuus dæmonem mittit sub iugum. Aut si quid adhuc est neruorum fortasse in his, descendant iam in solem, pedemq; conferant cum hoc crucifixo, cum hoc mortuo. Prodi mihi sis munde, pulcherrime munde, & vocem tuam exere contra hanc vocem. Tacet. Caro, mactæ potentissima caro, exi & flammam tuam explica contra hanc flammam. Languet. Satan, eho versutissime Satan, ad pugnam, & vim tuam exprome contra hanc vim. Fugit miser, & potius, quam crucis, vel ferat infirmam potentiam vel rudem eloquentiam audiat, abdit se in peccatores, in pecudes, in porcos, in solitudines, in montes, in glaciem, in id quicquid vilissimum est & remotissimum. In his omnibus maximis, Auditores, illud est maximum, quod vna illa vox: *Consummatum est*, hanc & vim fregerit, & potestatem sola attriuerit, atque in puluerem comminuerit. Ante hanc vocem aut aptius ante hanc crucis eloquentiam promulgauit quidem Christus legem omnibus, qui illum sequerentur, ut abnegent se, ut tollant crucem suam, ut non ferant peram, panem aut pecuniam, ut vadant & vendant omnia quæ habent, & eant tanquam oues in medio luporum, ut si velint seruire animam, perdant eam. Sed hæc lex adhuc tam dura illis videbatur, ut pauidi & pallidi,

Diabolus crucis eloquentia abdit se in creaturas

Cetera desunt.